

Ko ho Ngaahi Totonu pea mo e Malu'i Mei ha Ngaahi Mo'ua Faito'o Fakatupakee

'I he taimi 'oku fakahoko ai ha tauhi ki ha fakatamaki pe ko ha tokangaekina mei ha toketa 'i tu'a-he-netiueka pea 'i ha falemahaki-he-netiueka pe ko ha senita fai'anga tafa, 'oku lava ke malu'i koe mei ha fakapalanisi mo'ua. 'I he ngaahi keisi pehe ni, 'oku 'ikai tonu ke nau 'oatu ha mo'ua 'o lahi hake 'i ho palani 'inasi totongi, 'inasi totongi 'inisiua pea/pe titakitapolo.

Ko e ha 'a e "fakapalanisi mo'ua" (taimi 'e ni'ihī 'oku ui ko e "mo'ua fakatupakee")?

'I he taimi 'oku ke sio ai ki ha toketa pe ko ha kau tauhi mo'ui, mahalo 'oku 'i ai ha mo'ua-ke-totongi, hange ko ha totongi ho 'inasi, totongi 'inasi mo e 'inisiua, pe ko ha titakitapolo (deductible). Mahalo 'oku toe 'i ai mo ha totongi kehe pea ko ha'o totongi katoa 'a e mo'ua 'okapau na'ake sio ki ha toketa pe ko ha 'a'ahi ki ha fale tauhi mo'ui 'oku 'ikai kau he palani tauhi mo'ui ho netiueka.

'Oku 'uhinga 'a e "Tu'a-he-netiueka" ki he kau toketa pea mo e feitu'u kuo nau te'eki fakamo'oni ha konituleki pea mo ho kautaha palani tauhi mo'ui ke fakahoko atu ha ngaahi sevese. 'E lava ke fakangofua 'a e "Tu'a-he-netiueka" ke nau 'oatu ha mo'ua ki he faikehekehe 'a e me'a ho kautaha palani ke nau totongi pea mo e katoa 'a e mo'ua na'e 'oatu ki ha ngaue na'e fakahoko. 'Oku ui 'eni ko e "**fakapalanisi mo'ua**." Mahalo 'e lahi ange 'a e mo'ua ko 'eni he totongi mei 'i loto-he-netiueka ki ha ngaue tatau na'e fakahoko pea mahalo 'e 'ikai lau ia ki ho palani titakitapolo pe ko ha 'inasi fakakatoa te ke totongi he ta'u.

"Mo'ua fakatupakee" ko ha ta'e amanekina ki ha palanisi 'o ha mo'ua. 'E lava ke hoko 'eni 'i ha founga 'oku 'ikai malava 'o mapule'i 'akinautolu 'oku kau hono tauhi koe -hange ko ha fakatamaki kiate koe pe ko ha 'apoinimeni 'i ha feitu'u 'i loto-he-netiueka ka na'e fakahoko 'a e faito'o ia he toketa mei tu'a-he netiueka. 'Oku lava ke lauafe 'a e ngaahi mo'ua fakatupakee fakafaito'o makatu'unga pe mei he sevesi pe ko e faito'o na'e fakahoko.

'Oku malu'i koe mei ha fakapalanisi mo'ua ki ha:

Sevesi fakatamaki

'Okapau 'oku hoko ha faito'o ki ha fakatamaki pea ma'u ha tokoni mei ha feitu'u 'oku 'i tu'a-he-netiueka pe ko ha feitu'u, ko e lahi taha te nau lava ke fakamo'ua'i 'aki koe ko ho palani 'i loto-he-netiueka 'oku nau vahevahe-totongi (hange ko ha 'inasi ke totongi pea mo ha 'inasi totongi mo e 'inisiua pea mo ha titakitapolo). 'E 'ikai ngofua ke fakapalanisi ho mo'ua ki he ngaahi tokoni fakatamaki ko 'eni. 'Oku kau heni 'a e ngaahi tokoni 'e lava ke ma'u he 'osi ha mahamahaki, tukukehe 'okapau kuo ke 'osi fai ha tohi fakangofua pea ke tukuange ho malu'i ke 'oua fakapalanisi mo'ua ki he ngaahi tokoni 'i he 'osi 'o ha mahamahaki.

'Oku 'i ai ha ngaahi ngaue pau 'i loto-he-netiueka falemahaki pe ko ha senita fai'anga tafa
'I he taimi 'oku ke ma'u ai ha tokoni 'i loto-he-netiueka falemahaki pe ko ha senita fai'anga tafa, mahalo 'e 'i ai ha kau toketa 'oku nau 'i tu'a-he-netiueka. 'I he ngaahi keisi pehe ni, ko e lahi taha 'a e mo'ua 'e lava he kau toketa ke 'oatu ko e palani 'i he vahevahe-totongi 'i loto-he-netiueka. 'Oku kau heni 'a e faito'o ki ha fakatamaki, faito'o fakamohe, sivi toto, faka'ata, leepi, tauhi pepe, tokoni toketa tafa, kau ngaue falemahaki, pe ko ha ngaahi tokoni vivili. 'Oku **tapu** ke hanga he kau toketa 'o fakapalanisi mo'ua pea 'oku **tapu** ke nau kole ke tukuange ho malu'i ka e 'ikai te nau 'oatu leva ha palanisi mo'ua.

'Okapau te ke ma'u ha ngaahi tokoni mei ha ngaahi feitu'u, kau toketa 'i loto-he-netiueka 'oku **tapu** ke nau fakapalanisi mo'ua, tukukehe pe kuo ke fai ha tohi fakangofua ke tukuange ho ngaahi malu'i.

'Oku 'ikai pe ha fiema'u ia ke ke tukuange ho ngaahi malu'i mei he fakapalanisi mo'ua. 'Oku 'ikai foki ha fiema'u ia 'o pehe ke ke 'alu 'o ma'u mei tu'a-he-netiueka ha tauhi. Te ke lava pe 'o filii ho toketa pe ko ha feitu'u 'i ho planai netiueka.

Ko fe 'a e taimi 'oku tapu ai 'a e fakapalanisi mo'ua, 'oku ke toe ma'u mo e ngaahi malu'i ko 'eni:

- Ko ho fatongia ke totongi ho 'inasi 'o e mo'ua (hange ko ho 'inasi totongi, 'inasi mo e 'inisiua, pea mo e titakitapolo 'okapau ko e toketa pe ko ha feitu'u 'oku kau 'i loto-he-netiueka). Ko ho palani tauhi mo'ui te nau toe totongi ha mo'ua 'i tu'a-he-netiueka pea mo ha feitu'u tauhi.
- 'I hono ngaue lahi 'aki, kuo pau ke hanga ho palani tauhi mo'ui:
  - Malu'i 'a e sevesi ki ha fakatamaki pea 'ikai ha fiema'u ia ke ke tomu'a ma'u ha fakangofua ('oku 'iloa ko e tomu'a fakangofua).
  - Malu'i 'a e sevesi ki ha fakatamaki ki he kau toketa 'i tu'a-he-netiueka.
  - Makatu'unga mei ho mo'ua 'i loto-netiueka 'o e kau toketa pe ko ha feitu'u 'oku 'asi (vahevahe mo'ua) 'a e me'a te ke totongi kau toketa he netiueka pe ko ha feitu'u pea ke 'asi 'a e mo'ua 'i ho fakamatala ki he ngaahi penefiti.
  - Lau ha mo'ua 'oku ke totongi ki ha sevesi fakatamaki pe ko ha sevesi 'i tu'a-he-netiueka ki ho titakitapolo 'i loto-he-netiueka pea mo e lahi taha ho pa'anga te ke totongi.

'Okapau na'ake pehe 'oku hala 'a e mo'ua, ko e fika telefoni 'a e fetulolo ke ma'u ha fakamatala pea (launga ko e 1-(800) 985-3059)